

**АКТУАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ
ПРАКТИЧНОЇ
ПСИХОЛОГІЇ**

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 р., м. Одеса

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
STATE INSTITUTION "SOUTH UKRAINIAN NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
NAMED AFTER K.D. USHYNsky"**

*(Department of General and Differential Psychology,
Department of Psychiatry, Medical and Special Psychology,
Department of Theory and Methods of Practical Psychology)*

MOLDOVA STATE UNIVERSITY

(Department of Psychology)

UNIVERSITY OF THE NATIONAL EDUCATION COMMISSION, KRAKOW

(Institute of Psychology)

VILNIUS UNIVERSITY

(Institute of Psychology)

JOHNS HOPKINS UNIVERSITY

(Department of Psychology & Brain Sciences)

ODESA NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY

(Department of Language and Psychological and Pedagogical Training)

KHARKIV NATIONAL PEDAGOGICAL

UNIVERSITY NAMED AFTER H. S. SKOVORODA

(Department of Psychology)

CLASSICAL PRIVATE UNIVERSITY

(Department of Practical Psychology)

VASYL' STUS DONETSK NATIONAL UNIVERSITY

(Department of Psychology)

ODESA ASSOCIATION OF PSYCHOLOGISTS

**ACTUAL PROBLEMS
OF PRACTICAL PSYCHOLOGY**

Collection of scientific works

International Scientific and Practical Internet Conference

May 17, 2024

Odessa – 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»**

*(кафедра загальної та диференціальної психології,
кафедра психіатрії, медичної та спеціальної психології,
кафедра теорії та методики практичної психології)*

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ

(кафедра психології)

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ КОМІСІЇ НАРОДНОЇ ОСВІТИ В КРАКОВІ

(Інститут психології)

ВІЛЬНЮСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(Інститут психології)

УНІВЕРСИТЕТ ДЖОНСА ГОПКІНСА

(кафедра психології та досліджень про мозок)

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра мовної та психолого-педагогічної підготовки)

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ

(кафедра психології)

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра практичної психології)

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

(кафедра психології)

ОДЕСЬКЕ ТОВАРИСТВО ПСИХОЛОГІВ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 року

Одеса – 2024

«South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Golovska Iryna Georgivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Melnychuk Iryna Valentinivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Maistrenko Tetiana Mykolaivna – PhD student in Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Actual problems of practical psychology: Collection of scientific works of International Scientific and Practical Internet Conference(17 May 2024, m. Odessa). Odessa, 2024. 425 P.

The collection contains materials from an international scientific and practical conference dedicated to addressing current issues in practical psychological science. The scientific works primarily focus on theoretical and practical aspects of modern psychological science.

Attention to all applicants, post-graduate students, and young scientists from psychological and pedagogical universities.

Головська Ірина Георгіївна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри теорії та методики практичної психології, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (м. Одеса).

Мельничук Ірина Валентинівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психіатрії, медичної та спеціальної психології, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (м. Одеса).

Майстренко Тетяна Миколаївна – здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія ОПП «Психологія», Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (м. Одеса).

Актуальні проблеми практичної психології : збірн. наук. праць Міжнародн. наук.-практич. інтернет конф. (17 травня 2024 року, м. Одеса). Одеса, 2024. 425с.

В збірник увійшли матеріали Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів, яка присвячена актуальним проблемам практичної психологічної науки. Тематика наукових праць присвячена переважно теоретичним та практичним аспектам сучасної психологічної науки.

Для здобувачів, аспірантів, молодих науковців психологічних та педагогічних вузів.

АДАПТИВНІСТЬ ЯК РЕСУРС ПОДОЛАННЯ ЖИТТЄВОЇ КРИЗИ

Удовенко А.О., Ситнік С.В.159

ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОДОЛАННЯ КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ

Грідіна А.С., Ситнік С.В.163

ЕМОЦІЙНЕ ВИГОРАННЯ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ

Сердіченко М.І., Ситнік С.В.167

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ВІЙСЬКОВИХ ДО ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВ ДІЯЛЬНОСТІ

Родзінська Ю. С., Чебікін О. Я.172

ДЕТЕРМІНАНТИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПСИХОЛОГА В УМОВАХ КРИЗИ

Іванов М.В., Головська І.Г.175

ПРОЯВИ ВІДМІННОСТЕЙ В ПОДОЛАННІ ПСИХОЛОГІЧНИХ КРИЗОВИХ СТАНІВ МІЖ УКРАЇНЦЯМИ ТА БРИТАНЦЯМИ

Почепинська Е. І., Чебікін О. Я.179

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СТРЕСОСТІЙКОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ

Беляєвська Т. В., Саннікова О.П.182

PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF STRESS MANAGEMENT AMONG YOUTH

Chen Y., Massanov A.187

Секція III.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ ВЕКТОРИ ВИВЧЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я У СУЧАСНІЙ ПСИХОЛОГІЇ

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ТРИВОЖНОСТІ У ПІДЛІТКІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Сурніна С. М., Карпич І. А.190

ВПЛИВ ПОСТКОМОЦІЙНОГО СИНДРОМУ НА КОГНІТИВНУ ТА ЕМОЦІЙНУ СФЕРУ ОСОБИСТОСТІ ВНАСЛІДОК СТРУСУ ГОЛОВНОГО МОЗКУ

Загоровська М.Г., Полунін О.В.192

ФЕНОМЕНОЛОГІЯ КІНЕЗІОФОБІЇ У ПАЦІЄНТІВ З ХРОНІЧНИМ БОЛЕМ ТА ЇЇ ТЕРАПІЯ

Іванова Ю. О., Полунін О.В.195

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОСОМАТИЧНИХ ПРОЯВІВ У ЗОВНІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Князева Т.А., Таран О.П.196

ІНДИВІДУАЛЬНО-ТИПОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСІБ, СХИЛЬНИХ ДО НАРКОМАНІЇ ТА АЛКОГОЛІЗМУ

Корчмар К.О., Полунін О. В.200

- теорія і практика : Монографія. За ред. С.Д. Максименка, С.Б. Кузікової, В.Л. Зливкова. – Книга 2. Суми : Вид-во СумДРУ ім. А.С.Макаренка. 2017. С.162-180.
2. Венгер, О. П., Мисула, Ю. І. Структура та особливості психопатологічної симптоматики у вимушених мігрантів на сучасному етапі. Здобутки клінічної і експериментальної медицини. 2023(1). С. 60–67.
 3. Гуйко Є.В, Радул І. Г. Сенс життя в період кризових станів особистості. Наукові записки. Серія: Психологія. 2023. № 1. С. 22-29
 4. Грицик О. Ю. Історія становлення психосоматики як наукового напрямку. Науковий журнал «Архивариус» 2020. № 7(52) С. 24-27.
 5. Коваленко Н. В. Клініко-психопатологічні особливості розладів психіки та поведінки у вимушених переселенців. Архів психіатрії. 2016. Т. 22, № 2. С. 111.
 6. Савенкова І. І. Хронопсихологічне прогнозування психосоматичного стану осіб із особливими потребами: Монографія. К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка. 2018. С. 320.
 7. Спіріна І. Д., Вітенко І. С., Напреев О. К. та Ін. Медична психологія: державний національний підручник. Дніпропетровськ: Вид-во, Домінанта прінт. 2015. С. 376.
 8. Два роки війни в Україні: мільйони людей отримали допомогу, мільйони все ще її потребують. MOM: Веб-сайт.
URL: <https://ukraine.iom.int/uk/news/dva-roky-viyny-v-ukrayini-milyony-lyudey-otrymaly-dopomohu-milyony-vse-shche-yiyi-potrebuyut-mom> (Дата звернення 15.04 2024)
 9. Baldassar L. Guilty feelings and the guilt trip: Emotions and motivation in migration and transnational caregiving. *Emotion, Space and Society*. 2015. V. 16. P. 81-89.
 10. Pfeifer S. Psychosomatik. Wie können wir die sprache des körpers verstehen? *Klinik Sonnenhalde*. 2009. P. 40.

ІНДИВІДУАЛЬНО-ТИПОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСІБ, СХИЛЬНИХ ДО НАРКОМАНІЇ ТА АЛКОГОЛІЗМУ

Корчмар К.О.

*Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

Із початком збройної агресії Російської Федерації проти України в 2014 році та повномасштабним вторгненням у 2022 році кількість нарко- та алкозалежних осіб в Україні зростає. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я у 2017 році Україна посіла шосту сходинку серед усіх країн Світу за кількістю випитого спирту на душу населення за рік – 13,9 л/рік. У 2003 році ця цифра складала 6,1 л/рік. В свою чергу за даними Міністерства охорони здоров'я за 2014 рік в Україні налічувалося близько 100 тисяч осіб, що перебували на обліку в наркологічних диспансерах, а в 2018 році тільки кількість осіб, що вживають ін'єкційні наркотики становила близько 346 тисяч.

Висвітлення даної теми має велике значення в наш час, адже велика кількість військових та цивільних, що мали травмуючий досвід, зазнавали важких тілесних ушкоджень, ставали свідками смертей або втрачали рідних вдаються до «заглушення» болю алкоголем чи наркотичними речовинами. Саме тому в цілях превенції та попередження алкоголізму та наркоманії серед особливо вразливих верств населення важливо знати індивідуально-типологічні особливості осіб, схильних до адиктивної поведінки.

Адиктивна поведінка - один із видів девіантної поведінки, що виявляється у надмірному прагненні відчувати інтенсивні емоції за допомогою штучної зміни

свого психічного стану через вживання різних речовин.

Серед індивідуально-типологічних особливостей, що впливають на формування адиктивної поведінки можна виділити наступні фактори:

1) Індивідуально-біологічний або спадковість, що включає біологічні вроджені особливості організму, такі як непереносимість та толерантність до психоактивних речовин, низький рівень IQ, перенесені захворювання (нейро-інфекції, соматичні), органічні ураження мозку.

2) Індивідуально-психологічний фактор, який включає високий рівень тривожності, низьку здатність переносити емоційне навантаження, імпульсивність, погану соціальну адаптацію та надмірну ризикованість.

Існують дослідження, що виділяють індивідуально-психологічні особливості, такі як імпульсивність та невротизм, які більш характерні для осіб, залежних від наркотиків чи алкоголю [6]. Проте, щодо інших рис, дані різняться. Так, взявши за основу п'ятифакторну модель особистості Р.Р. Макрея та О.П. Джона [5], яка співставляє п'ять базових особистісних характеристик: невротизм, поступливість, відкритість до нового досвіду, екстраверсію та сумлінність, деякі вчені (Е. Беноч, А. Мартін, Д. Снайпс) дійшли висновку, що високий показник невротизму найбільше поширений серед осіб із алкозалежністю, тоді як особистості з високою сумлінністю, як правило, утримуються від вживання наркотиків [7]. В той самий час дослідження Е.Грекіна показують, що рівень сумлінності виразніший у наркозалежних, аніж в алкозалежних осіб [2].

Висновки стосовно поступливості, екстраверсії та відкритості до нового досвіду здаються менш послідовними і, швидше за все, залежать від різних факторів та типів психоактивних речовин. Деякі дослідження (Котов, Шмідт, Ватсон, Гомез) вказують на те, що лише низький рівень поступливості пов'язаний із вживанням алкоголю та наркотиків [4]. Інші дослідження Корньора і Нордвіка 2007 року не виявили значної кореляції між рівнем поступливості та типом вживаної психоактивної речовини але, вони зафіксували знижену екстраверсію у наркозалежних осіб [3].

Отже, ми розглянули індивідуально-типологічні особливості осіб, схильних до наркоманії та алкоголізму, у контексті теперішньої ситуації в Україні, зокрема під впливом збройної агресії з боку Російської Федерації. Зростання кількості нарко- та алкозалежних у країні стає актуальною проблемою, яка потребує серйозної уваги та превенції. Статистичні дані, наведені вище, підтверджують зростання споживання алкоголю та наркотиків серед українського населення, що є суттєвим фактором для посилення заходів, націлених на боротьбу з цією проблемою. Дослідження і статистичні дані показують, що індивідуально-типологічні особливості, такі як невротизм, екстраверсія, сумлінність та імпульсивність можуть впливати на схильність до алкоголізму та наркоманії. Проте, важливо враховувати, що ці зв'язки можуть бути комплексними та залежать від різних факторів, включаючи типи вживаних речовин та соціокультурні чинники.

Враховуючи вищевикладене, важливо розвивати подальші дослідження в

цій області, а також розробляти ефективні стратегії профілактики та лікування алкоголізму та наркоманії, зокрема спрямовані на особливо вразливі верстви населення, такі як військові та цивільні, що пережили травмуючі події.

Література

1. Мудрик А. Б. Психологія залежної поведінки : навч. посіб. Луцьк, 2022. С. 41.
2. Grekin E. R., Sher K. J., Wood P. K. Personality and substance dependence symptoms: Modeling substance-specific traits. *Psychology of Addictive Behaviors*. 2006. Vol. 20, no. 4. P. 415–424. URL: <https://doi.org/10.1037/0893-164x.20.4.415> (дата звернення: 14.04.2024).
3. Kornør H., Nordvik H. Five-factor model personality traits in opioid dependence. *BMC Psychiatry*. 2007. Vol. 7, no. 1. URL: <https://doi.org/10.1186/1471-244x-7-37> (дата звернення: 14.04.2024).
4. Linking “big” personality traits to anxiety, depressive, and substance use disorders: A meta-analysis. / R. Kotov et al. *Psychological Bulletin*. 2010. Vol. 136, no. 5. P. 768–821. URL: <https://doi.org/10.1037/a0020327> (дата звернення: 14.04.2024).
5. McCrae R. R., John O. P. An Introduction to the Five-Factor Model and Its Applications. *Journal of Personality*. 1992. Vol. 60, no. 2. P. 175–215. URL: <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1992.tb00970.x> (дата звернення: 14.04.2024).
6. Personality profiles of substance and behavioral addictions / N. Zilberman et al. *Addictive Behaviors*. 2018. Vol. 82. P. 174–181. URL: <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2018.03.007> (дата звернення: 14.04.2024).
7. The five factor model of personality and the non-medical use of prescription drugs: Associations in a young adult sample / E. G. Benotsch et al. *Personality and Individual Differences*. 2013. Vol. 55, no. 7. P. 852–855. URL: <https://doi.org/10.1016/j.paid.2013.06.004> (дата звернення: 14.04.2024).

ДИСФУНКЦІЙНІ КОГНІТИВНІ ОСОБИСТІСНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИ ТРИВОЖНИХ РОЗЛАДАХ З ПОГЛЯДУ КОГНІТИВНО- ПОВЕДІНКОВОЇ ТЕРАПІЇ

Іванова К.О., Мельничук І.В.

*Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

Проблема вивчення дисфункційних когнітивних особистістисних особливостей при тривожних розладах є актуальною проблемою у сучасній психологічній науці. [2, 2]. Актуальність теми обумовлена епідеміологією тривожних розладів, а саме: позитивний ризик становить 28,8% (у жінок 30%, у чоловіків 19%), поширеність у популяції 18,1% дорослого населення, 25,1 % підлітків (NIMH, 2012).

Тривожні розлади в сучасному розумінні розглядали такі науковці як Aaron T. Beck, який вивчав терапію тривожних розладів через когнітивно-поведінкову терапію, David H. Barlow та його ефективні методики терапії тривожних розладів, Richard J. McNally вивчав патопсихологію тривожних розладів, Michelle G. Craske вивчав механізм тривожних розладів та їх лікування. Когнітивно-поведінкова терапія розглядає тривожні розлади, за дисфункційними когнітивними особистістисними особливостями, які, в свою чергу й запускають неадаптивні реакції, як поведінкові, так й фізіологічні.

Отже, систематизуючи та аналізуючи вивчення тривожних розладів з позиції сучасної когнітивістики та самостійно розбираючи особистісні когніції